

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to
E-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny

Formuła 2015

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza

EHIP-R0-**100**-2305

DATA: **18 maja 2023 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule** z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 35 stron (zadania 1–25).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
4. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

**Zadania egzaminacyjne są wydrukowane
na następnych stronach.**

Zadanie 1. (0–1)

Ilustracja przedstawiająca rekonstrukcję zabudowań

Na podstawie: G. Lazarovici, C.M. Lazarovici, *Are there [...]*,
„Acta Terrae Septemcastrensis”, XVIII, 2019, s. 27.

**Rozstrzygnij, czy przedstawiona rekonstrukcja dotyczy epoki paleolitu czy neolitu.
Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do ilustracji i własnej wiedzy.**

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....
.....
.....
.....

Zadanie 2.

Fragmety źródeł z epoki

Fragmety 1.: Temistokles przystąpił natychmiast do odbudowy miasta i do wznoszenia murów obronnych. Sprzeciwiali się budowie tych murów [...] eforowie, ale podobno przekupił ich złotem. [...] Następnie przeprowadził rozbudowę Pireusu, widząc dogodność naturalnego położenia tego portu, i w ogóle całe miasto związał ściślej z morzem [...].

Fragmety 2.: Jeśliby bowiem miasto Lacedemończyków opustoszało, a pozostały tylko świątynie i fundamenty budowli, to [...] nikt z potomnych nie chciałby uwierzyć, że potęga Lacedemończyków była tak wielka, za jaką uchodzi; a przecież mają oni w swym posiadaniu dwie piąte Peloponezu [wraz z helotami] oraz hegemonię nad całym półwyspem i nad licznymi sprzymierzeńcami [...].

Fragmety 3.: [N]ie było w skarbie publicznym żadnej gotówki. Wobec tego sami areopagici uchwalili z własnych funduszy żołd w wysokości ośmiu drachm dla każdego żołnierza, biorącego udział w tej wojnie, i w ten sposób najbardziej się przyczynili do skompletowania załóg na trierach.

Plutarch, *Żywoty sławnych mężów*, Wrocław 1953, s. 22, 35–36;
Tukidydes, *Wojna peloponeska*, Warszawa 1988, s. 6–7.

Zadanie 2.1. (0–1)

Rozstrzygnij, który z fragmety 1–3 zawiera opis starożytnej Sparty. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji z tego fragmety.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....

Zadanie 2.2. (0–1)

Na podstawie tekstów i własnej wiedzy uzupełnij tabelę – obok opisu wpisz numer fragmety tekstu zawierającego informacje o grupach, których opis dotyczy.

	Opis	Numer fragmety tekstu
A.	Członkowie najwyższej rady złożonej z byłych archontów.	
B.	Należeli do najniższej warstwy mieszkańców polis i byli pozbawieni praw.	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.1.	2.2.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

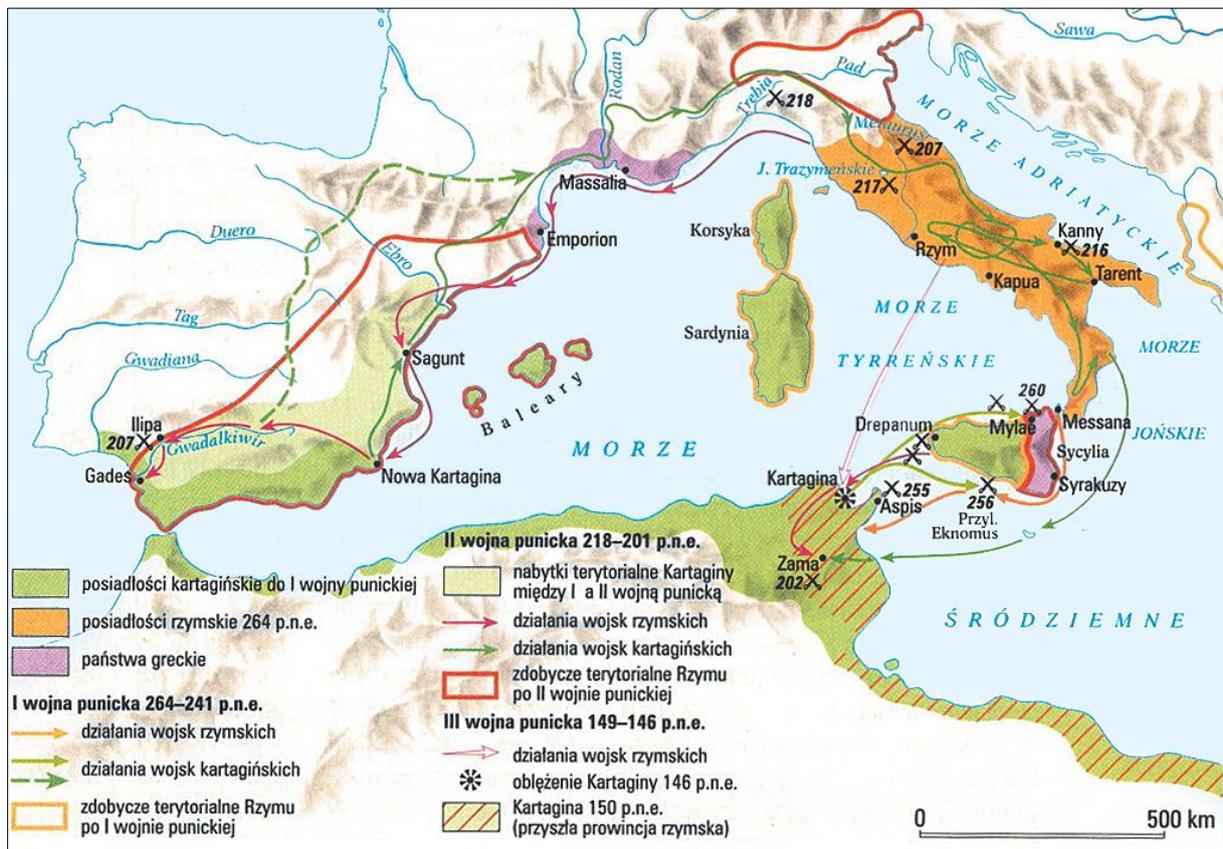
Zadanie 3. (0–2)

Źródło 1. Napis na sarkofagu Luciusa Corneliusa Scipiona

On to, Lucius Scipio, był w Rzymie, jak przyznaje większość, najlepszym z dobrych mężów. Syn Barbatusa. Był wśród nas konsulem, cenzorem i edylem. On to zdobył Korsykę wraz z miastem Alerią. Poświęcił Burzom świątynię, na jaką zasłużyły.

A. Ziółkowski, *Dzieje starożytne*, Warszawa 1999, s. 225.

Źródło 2. Mapa. Wojny Rzymu z Kartaginą

Wielka Encyklopedia PWN, red. J. Wojnowski, t. 29, Warszawa 2005, s. 531.

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Wyspa, o której mowa w źródle 1., została przyłączona do Rzymu w wyniku II wojny punickiej.	P	F
2.	Sprawowanie przez Luciusa Corneliusa Scipiona jednego z urzędów wymienionych w źródle 1. wiązało się ze sporządzaniem list senatorów.	P	F
3.	Na mapie zaznaczono miejsce bitwy, w której potomek wodza wspomnianego w źródle 1. pokonał wodza Kartaginy.	P	F

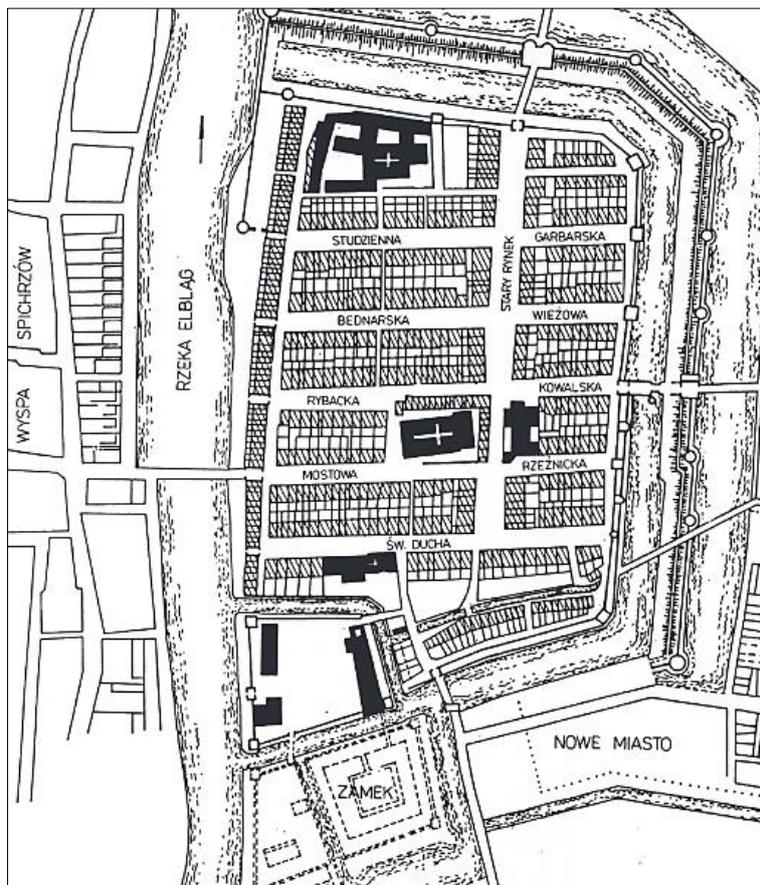
Zadanie 4. (0–1)

Źródło 1. O prawie lokacyjnym

Prawo lubeckie to – obok prawa magdeburskiego – najbardziej rozpowszechnione prawo związane z lokacją miast w okresie średniowiecza. Od XIII wieku stanowiło wzór prawno-organizacyjny dla miast, głównie położonych wzdłuż południowego wybrzeża Bałtyku i na przyległych terenach, które współtworzyły związek handlowy. Cechą charakterystyczną kompozycji miast lokowanych na prawie lubeckim jest regularny, prostokątny do nabrzeża układ ulic i brak placu rynkowego. Funkcje rynku spełnia szeroka ulica.

Na podstawie: Z. Paszkowski, *Historia idei miasta* [...], Szczecin 2015, s. 64–67.

Źródło 2. Plan późnośredniowiecznego Elbląga

G. Nawrońska, *Rozwój przestrzenny Elbląga* [...], „Archaeologia Historica Polona”, t. 23, 2015, s. 168.

Rozstrzygnij, czy plan ze źródła 2. przedstawia miasto lokowane na prawie opisanym w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji z obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.	4.
	Maks. liczba pkt	2	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 5.

Fragmety kronik

Fragmety 1.: Był ze czią koronowany w katedrze krakowskiej na króla Polski. Ziemię kujawską, którą jeszcze za czasów ojca jego zajęli Szpitalnicy Najświętszej Maryi Jerozolimskiej z domu niemieckiego, bez wojny i jednego cięcia mieczem od nich odzyskał. Niedługo zaś potem księżęta, panowie i cała szlachta ruska, nie mogąc się oprzeć jego potędze, dobrowolnie poddali mu siebie i swoje mienie, przyjęli go za swego pana, potwierdzając mu hołd przysięgą wierności.

Janko z Czarnkowa, *Kronika*, Warszawa 1905, s. 15.

Fragmety 2.: Tam w obecności i na oczach najszlachetniejszej swej małżonki, królowej Jadwigi, nową koroną, zrobioną wcześniej ze złota i klejnotów, został koronowany i namaszczony na króla przez arcybiskupa gnieźnieńskiego. On pierwszy u Polaków i za ich poparciem w jednym i tym samym czasie [otrzymał] trzy największe zaszczyty: chrzest święty, bardzo znakomite małżeństwo i sławną koronę.

J. Długosz, *Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, ks. [...], Warszawa 1981, s. 206.

Fragmety 3.: Arcybiskup gnieźnieński Jakub Świnka w katedrze metropolitalnej w Gnieźnie namaszcza i wynosi wielkopolskiego księcia na króla. W ten sposób zatem przywrócono Polsce za Bożą pomocą berło królewskie i zaszczytną godność króla, których była pozbawiona niemal przez dwieście lat.

J. Długosz, *Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, ks. [...], Warszawa 1974, s. 364.

Zadanie 5.1. (0–1)

Rozstrzygnij, w którym z podanych wyżej fragmentów kronik została opisana koronacja chronologicznie najwcześniejsza. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....
.....
.....
.....

Zadanie 5.2. (0–1)

Uzupełnij tabelę – w odpowiednie miejsca wpisz imiona władców, których koronacje zostały opisane we fragmentach 1. i 2.

	Imię władcy
Fragmety 1.	
Fragmety 2.	

Zadanie 6. (0–2)

Fotografia kościoła pw. św. Krzysztofa we Wrocławiu

Na podstawie: <https://miejscawewroclawiu.pl>

Podaj nazwy dwóch stylów architektonicznych, które reprezentuje kościół przedstawiony na fotografii, oraz po jednej widocznej na tej fotografii cesze każdego z nich.

Nazwa stylu 1.: .....

Cecha: .....

.....

Nazwa stylu 2.: .....

Cecha: .....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	5.1.	5.2.	6.
	Maks. liczba pkt	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 7. (0–2)

Rycina z XVI wieku

Na podstawie: <https://www.tagblatt.ch>

Sformułuj dwa argumenty potwierdzające tezę, że rycina powstała w kręgu zwolenników reformacji.

- .....
- .....

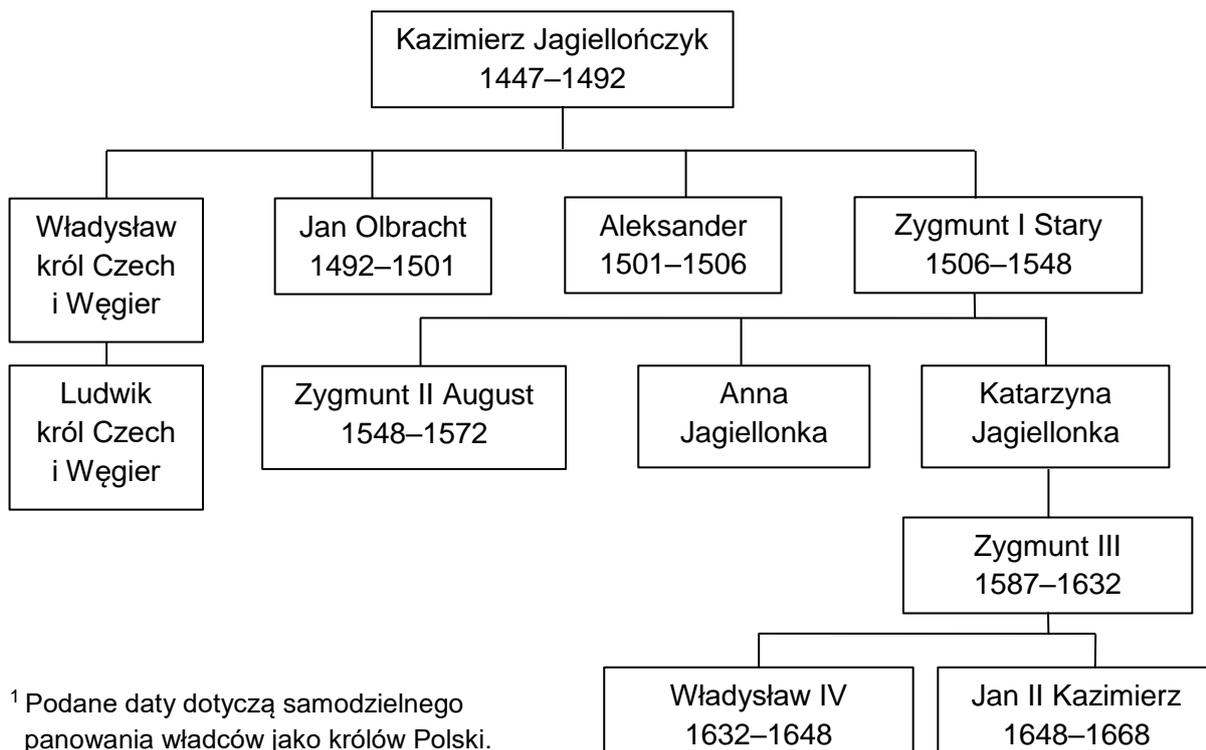
Zadanie 8.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Zapewne przesadą jest twierdzić, że długoletnie wojny polsko-szwedzkie, ciągnące się z przerwami aż do pokoju w Oliwie, były tylko skutkiem zerwania unii personalnej i polityki dynastycznej polskich Wazów. Stawka była poważniejsza. Nie ulega wszakże wątpliwości, że spory dynastyczne dodawały walkom polsko-szwedzkim zaciętości.

Na podstawie: *Poczet królów i książąt polskich*, red. A. Garlicki, Warszawa 1987, s. 371.

Źródło 2. Fragment tablicy genealogicznej Jagiellonów i Wazów¹

¹ Podane daty dotyczą samodzielnego panowania władców jako królów Polski.

Na podstawie: *Poczet królów i książąt polskich*, red. A. Garlicki, Warszawa 1987, tablice genealogiczne.

Zadanie 8.1. (0–1)

Podaj imię władcy, za panowania którego doszło do zerwania unii personalnej wspomnianej w źródle 1.

.....

Zadanie 8.2. (0–1)

Przedstaw inną – niż wspomniane w źródle 1. – przyczynę wojen polsko-szwedzkich.

.....

.....

Zadanie 8.3. (0–1)

Wyjaśnij różnicę między okolicznościami zwolnienia tronu polskiego przez ostatniego męskiego przedstawiciela dynastii Jagiellonów a okolicznościami zwolnienia tego tronu przez ostatniego władcę z dynastii Wazów.

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.	8.1.	8.2.	8.3.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 9. (0–2)**Tabela statystyczna. Podatki stałe¹ i niestałe²**

Okresy	Podatki stałe		Podatki niestałe	
	w złotych polskich	w % dochodów skarbu koronnego	w złotych polskich	w % dochodów skarbu koronnego
15 XI 1649 – 15 VII 1652	1 828 740	16,0	9 612 570	84,0
16 VII 1652 – 15 VI 1654	1 274 365	12,9	8 581 888	87,1
16 VI 1654 – 1 VII 1658	1 540 934	14,6	8 988 244	85,4
2 VII 1658 – 15 II 1662	2 609 977	32,1	5 524 099	67,9
16 II 1662 – 15 XI 1664	2 287 709	20,3	8 977 938	79,7
16 XI 1664 – 15 VIII 1668	3 112 641	46,2	3 631 664	53,8
16 VIII 1668 – 15 I 1672	2 466 585	56,4	1 904 225	43,6
16 I 1672 – 1 II 1676	2 853 599	30,7	6 446 383	69,3
2 II 1676 – 1 XII 1678	1 888 651	12,5	13 252 913	87,5

¹ Podatki stałe – pobierane stałe, np. cło, kwarta, podatek od kupców.

² Podatki niestałe – uchwalane w zależności od potrzeb, np. pogłowne.

Historia Polski w liczbach. Gospodarka, Warszawa 2006, s. 158–159.

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Największy udział podatków stałych w skarbie koronnym miał miejsce w początkowym okresie panowania Michała Korybuta Wiśniowieckiego.	P	F
2.	Podatki niestałe stanowiły największy udział w skarbie koronnym podczas potopu szwedzkiego.	P	F
3.	Najazd turecki i jego skutek w postaci traktatu pokojowego podpisanego w Buczaczu spowodowały wzrost dochodów skarbu koronnego.	P	F

Zadanie 10.

Fragment opracowania historycznego

[T]o nie ustrój Rzeczypospolitej był wypaczony, to nie *liberum veto* było problemem [...], tylko świadomość polityczna społeczeństwa szlacheckiego, a właściwie jej brak. *Liberum veto* użyte w sposób zgodny z duchem „złotej wolności” epoki odrodzenia było rzeczywiście sposobem ostatecznym, drastycznym, a jednak mogącym uratować państwo przed uchwaleniem nietrafnej lub wadliwej ustawy. Jednak mentalność wszystkich stanów sejmujących w Rzeczypospolitej [...] wypaczyła ten jakże cenny i niespotykany w innych ustrojach demokratycznych wentyl bezpieczeństwa, czyniąc z niego najprymitywniejszą broń w walce politycznej, rażącą nie tylko wroga, ale i pośrednio własne szeregi.

Na podstawie: M.Z. Dankowski, *Liberum veto. Chłuba czy przekleństwo?* [...], Toruń 2019, s. 412–413.

Zadanie 10.1. (0–1)

Wyjaśnij, na czym polegało wypaczenie zasady opisanej w tekście w praktyce polskiego parlamentaryzmu począwszy od poł. XVII wieku.

.....

.....

Zadanie 10.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zasada opisana w tekście została zniesiona w Rzeczypospolitej na mocy postanowień

- A. Sejmu Niemego.
- B. praw kardynalnych.
- C. Sejmu Wielkiego.
- D. uniwersału połanieckiego.

Zadanie 11. (0–1)

Fragment dokumentu

Moc prawodawstwa dla Rzpltej w trzech stanach, to jest: królewskim, senatorskim, i rycerskim, dotąd trwająca, niewzruszoną na zawsze zostawać powinna, i tej mocy jeden stan bez drugich dwóch, ani dwa bez trzeciego przywłaszczając sobie ani zażywać nie będą mogły [...].

Na podstawie: A. Bereza i in., *Historia administracji w Polsce 1764–1989. Wybór źródeł*, Warszawa 2006, s. 19.

Rozstrzygnij, czy w tekście przedstawiono monteskiuszowską zasadę trójpodziału władzy. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

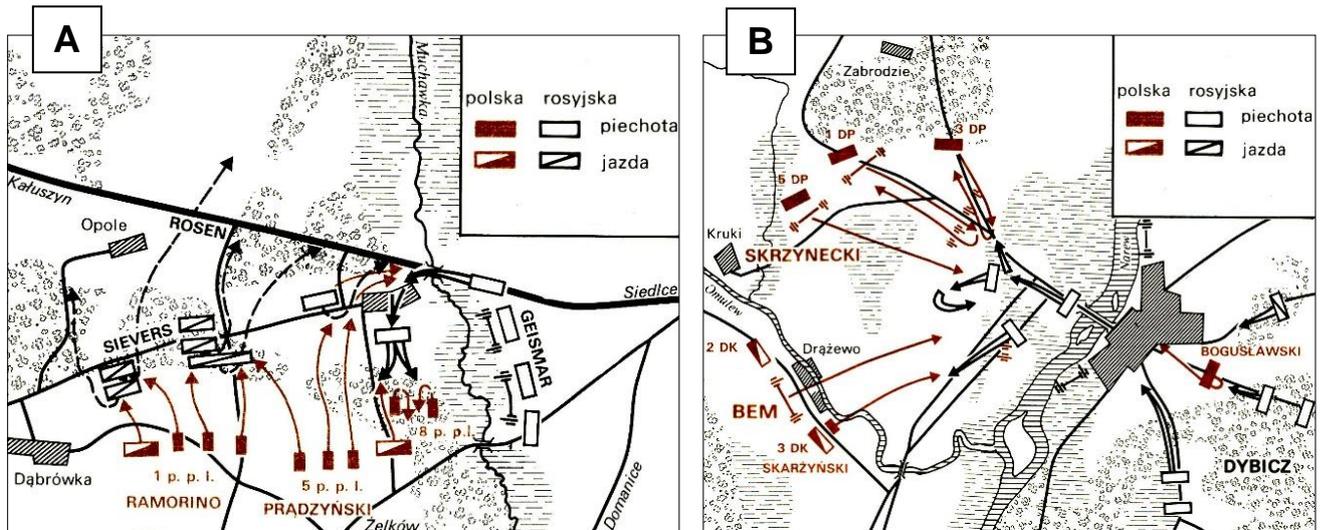
.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	9.	10.1.	10.2.	11.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 12.

Źródło 1. Plany bitew z okresu powstania listopadowego

T. Łepkowski, *Powstanie listopadowe*, Warszawa 1987, s. 30, 33.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

Zachowawcza taktyka wodza polegała na unikaniu walk z głównymi siłami nieprzyjaciela. Wódz odrzucił plan natarcia przedstawiony przez Prądzyńskiego. Główne siły polskie wycofały się na prawy brzeg rzeki. Polacy nie zdołali zniszczyć mostów, które opanowali Rosjanie. Przeprowadzenie kolejnych batalionów rosyjskich wprowadziło w panikę wodza, lękającego się uniemożliwienia posiłkom z Łomży przyjscia mu na pomoc. Wódz naczelny kierował bitwą fatalnie, choć sam wykazał wiele odwagi. Brawurowa szarża artylerii konnej dowodzonej przez późniejszego bohatera Wiosny Ludów na Węgrzech zaimponowała Rosjanom i wstrzymała dalsze ataki rosyjskiego feldmarszałka. Wyniku przegranej bitwy zmienić jednak nie mogła.

Na podstawie: T. Łepkowski, *Powstanie listopadowe*, Warszawa 1987, s. 30–33.

Zadanie 12.1. (0–1)

Rozstrzygnij, na którym z planów ukazanych w źródle 1. (A czy B) przedstawiono przebieg bitwy opisanej w źródle 2. W uzasadnieniu podaj nazwę bitwy i odwołaj się do informacji zawartych w obu źródłach.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....
.....

Zadanie 12.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Do bitwy, której dotyczy źródło 2., doszło

- A. przed objęciem dyktatury przez gen. Józefa Chłopickiego.
- B. przed detronizacją cara Mikołaja I przez sejm powstańczy.
- C. po nierozstrzygniętej bitwie pod Olszynką Grochowską.
- D. po bohaterskiej obronie Woli przez gen. Józefa Sowińskiego.

Zadanie 13.

Moneta okolicznościowa

<https://www.nbp.pl>

Zadanie 13.1. (0–1)

Podaj nazwisko postaci przedstawionej na monecie.

.....

Zadanie 13.2. (0–1)

Podaj nazwę zaboru, na którego terenie narodził się przemysł naftowy.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	12.1.	12.2.	13.1.	13.2.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 14. (0–1)

Józef Chelmoński, *Bociany*

<http://cyfrowe.mnw.art.pl>

**Podaj nazwę stylu w malarstwie, którego przykładem jest zaprezentowany obraz.
Odpowiedź uzasadnij, podając jedną widoczną na obrazie cechę tego stylu.**

Nazwa stylu: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

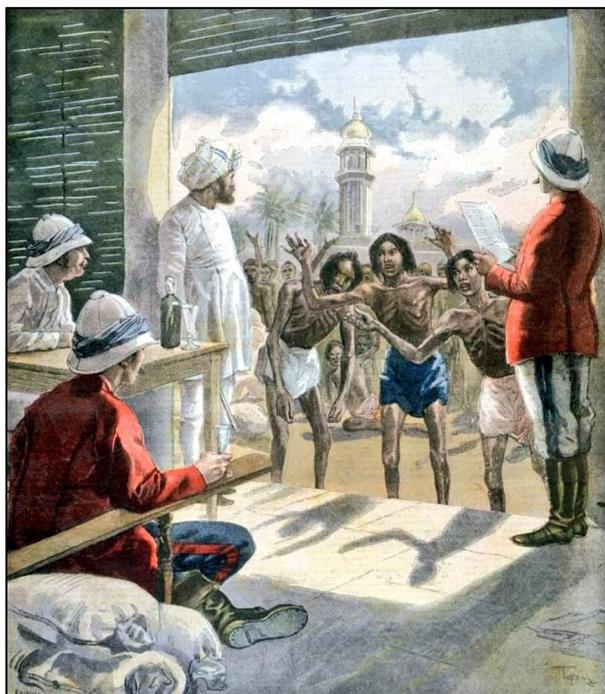
Zadanie 15. (0–1)

Źródło 1. Fragment przemówienia brytyjskiego polityka Johna Brighta z 1877 roku

Nasze panowanie nad Indiami trwa niewiele więcej niż stulecie. [...] Co się zaś tyczy dochodów, to otrzymujemy od Indii około 50 milionów funtów rocznie [...]. Pobieramy podatki gruntowe, cła wwozowe, opłaty stemplowe i niektóre inne opłaty [...], podatek od soli. Podatek ten jest niezwykle ciężki dla ludności, a dla biedoty jest wprost okrutny. Do pobierania go wysyłamy poborców do najbiedniejszej chałupy ogromnego imperium. Trzeba jednak pamiętać, że cała ta [...] ludność nie ma prawa głosu w swych własnych sprawach.

D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Od Hammurabiego* [...], t. 2, Gdańsk 2000, s. 59.

Źródło 2. *Brytyjczycy i Hindusi* – fragment strony tytułowej czasopisma „Le Petit Journal” z 1897 roku

<https://www.edition-originale.com>

Rozstrzygnij, czy opinia na temat polityki Brytyjczyków w Indiach wyrażona w źródle 1. znajduje potwierdzenie na ilustracji ze źródła 2. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	14.	15.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

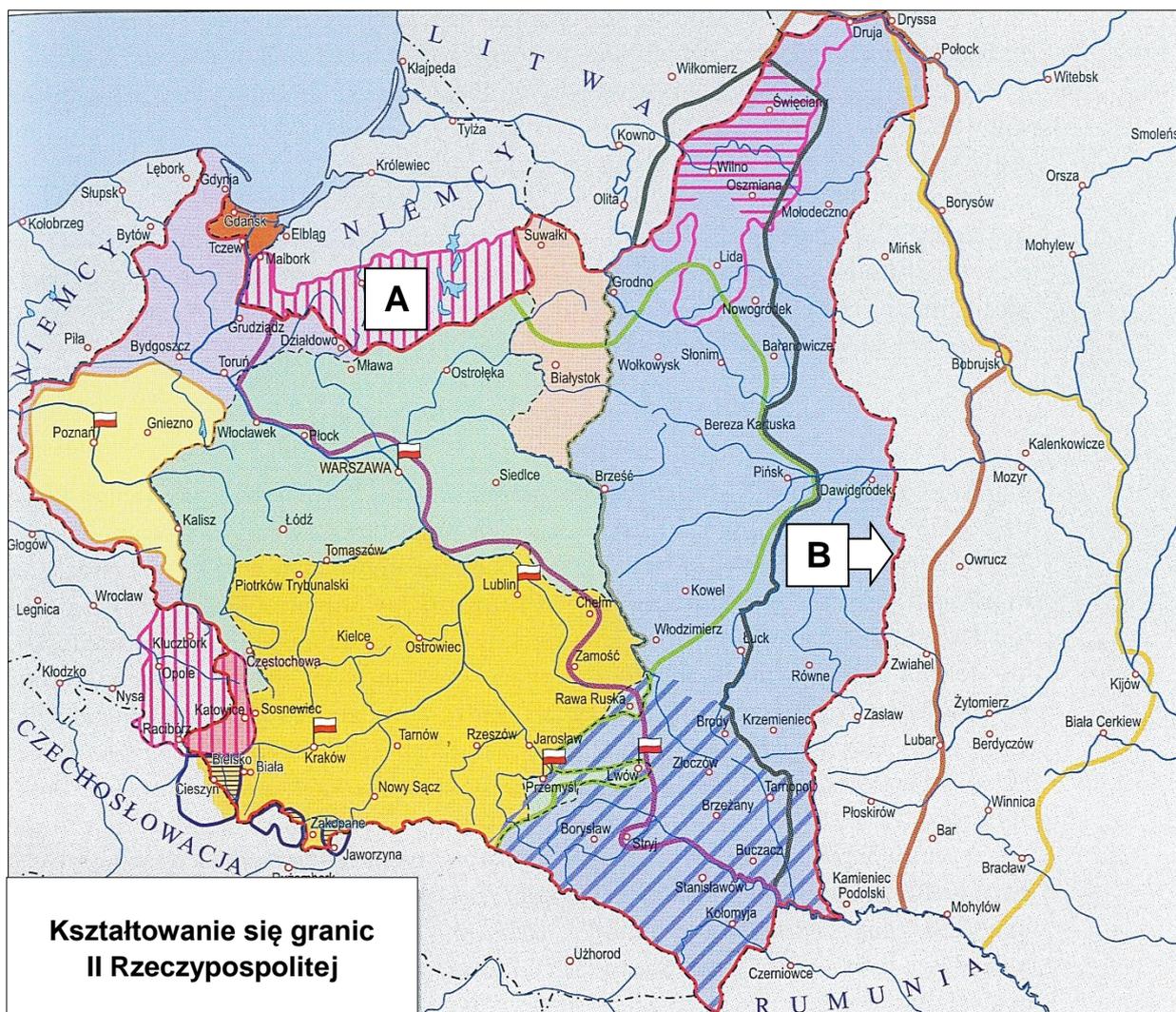
Zadanie 16. (0–2)

Źródło 1. Fragment wspomnień ambasadora amerykańskiego w Polsce

Wiele rzeczy w Polsce działo się szybko i nie mieliśmy szansy na ich przetrwanie na bieżąco. O przyjętej wczoraj konstytucji dzisiaj już zapomniano w podnieceniu wywołanym podpisaniem tego wieczoru [...] pokoju z bolszewikami. Jutro szybko to przeminie, [na skutek] plebiscytu [...], który odbędzie się w niedzielę. Kręci mi się od tego w głowie, a jeśli chodzi o Polaków, to nawet zaczynają się uśmiechać. Wydawało się, że żadna z tych spraw nigdy nie zostanie załatwiona i że obecne pokolenie będzie egzystować bez konstytucji, bez pokoju i bez granic. Jednocześnie załatwienie wszystkich tych spraw bynajmniej nie oznacza nowego początku, ale jest bardzo pomocne.

W. Mędrzecki, *Naród malkontentów* [...], „Mówią Wieki” 2019, nr 4, s. 48.

Źródło 2. Mapa

Wielka historia Polski, red. S. Grodziski, J. Wyrozumski, M. Zgórniak, t. 5, Warszawa 2003, s. 41.

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W źródle 1. jest mowa o okolicznościach uchwalenia konstytucji, która wprowadzała w Polsce system prezydencki.	P	F
2.	Na mapie literą B zaznaczono przebieg granicy wschodniej II Rzeczypospolitej, ustalonej na mocy pokoju, o którym mowa w źródle 1.	P	F
3.	Plebiscyt, o którym mowa w źródle 1., odbył się na terytorium oznaczonym na mapie literą A.	P	F

Zadanie 17. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Rok 1935 przyniósł Hitlerowi większe sukcesy w polityce międzynarodowej. Przede wszystkim Niemcy przejęli terytorium Saary [...]. 13 stycznia 1935 roku przeprowadzono plebiscyt. Na 534 tys. uprawnionych głosy oddało 528 tys. osób. Za przyłączeniem obszaru Saary do Rzeszy głosowało 477 tys., tj. 90,4% [...].

T. Kotłowski, *Niemcy 1890–1945. Dzieje państwa i społeczeństwa*, Kraków 2008, s. 163–164.

Źródło 2. Fragment strony tytułowej dziennika

<https://www.sbc.org.pl>

Rozstrzygnij, czy źródła 1. i 2. nawiązują do łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Niemcy. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16.	17.
	Maks. liczba pkt	2	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 18. (0–1)

Fragmenc dzienników

Wczoraj [...] zaatakowali wszystkie bazy amerykańskie [...] i rozpoczęli wojnę. Sądząc z komunikatów, całe natarcie zostało przeprowadzone lotnictwem [...]. Amerykanie zostali zaskoczeni całkowicie [...]. Aż trudno to zrozumieć. Ostatecznie cała wielka eskadra [...] to nie była szpilka w stogu siana, nawet na Pacyfiku. Gdzie wywiad? Gdzie głęboki rekonesans? Siedzieli spokojnie, jedli ananasy i tańczyli „hula-hula”? Dorwali im wszystkie statki w porcie i samoloty na ziemi. [...] [N]awet z pierwszych komunikatów wynika, że bałagan musiał tam być zupełny.

A. Bobkowski, *Szkice piórkim*, Warszawa 2007, s. 211.

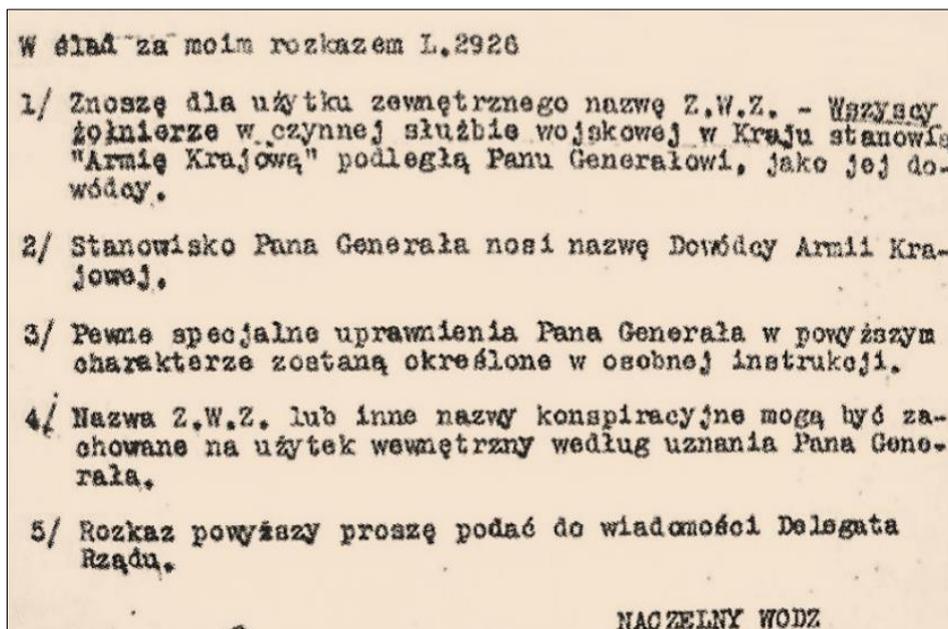
Podaj miejsce i rok bitwy, o której wspomina autor dzienników.

Miejsce: .....

Rok: .....

Zadanie 19. (0–2)

Fragmenc depezy Naczelnego Wodza

Na podstawie: *Multimedialna historia Polski [...]*, t. 26, Warszawa 2007, s. 37.

Dokończ zdania 1. i 2. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1. Depesza przedstawiona w źródle była skierowana do generała

A. Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego.

B. Stefana Roweckiego „Grota”.

C. Tadeusza Komorowskiego „Bora”.

D. Leopolda Okulickiego „Niedźwiadka”.

2. Zaprezentowaną depeszę podpisał generał

- A. Władysław Anders.
- B. Kazimierz Sosnkowski.
- C. Władysław Sikorski.
- D. August Emil Fieldorf.

Zadanie 20. (0–1)

Fragmety traktatów międzynarodowych

Fragmety traktatu A:

Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich w Europie lub Ameryce Północnej będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, to każda z nich, w ramach wykonywania prawa do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony, uznanego na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych, udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym, podejmując niezwłocznie, samodzielnie, jak i w porozumieniu z innymi Stronami, działania, jakie uzna za konieczne, łącznie z użyciem siły zbrojnej [...].

Fragmety traktatu B:

Układające się strony [...], uwzględniając jednocześnie sytuację, w wyniku ratyfikacji układów paryskich, przewidujących utworzenie nowego ugrupowania wojennego w postaci „Unii Zachodnioeuropejskiej” z udziałem remilitaryzowanych Niemiec Zachodnich i ich włączeniem do bloku północnoatlantyckiego, co wzmaga niebezpieczeństwo nowej wojny i stwarza groźbę dla bezpieczeństwa narodowego państw miłujących pokój, [...] postanowiły zawrzeć niniejszy Układ o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej [...].

Wiek XX w źródłach [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2002, s. 318, 336.

Rozstrzygnij, czy traktaty A i B odnoszą się do procesów integracyjnych odbywających się po tej samej stronie żelaznej kurtyny. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu traktatów i własnej wiedzy.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	18.	19.	20.
	Maks. liczba pkt	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt			

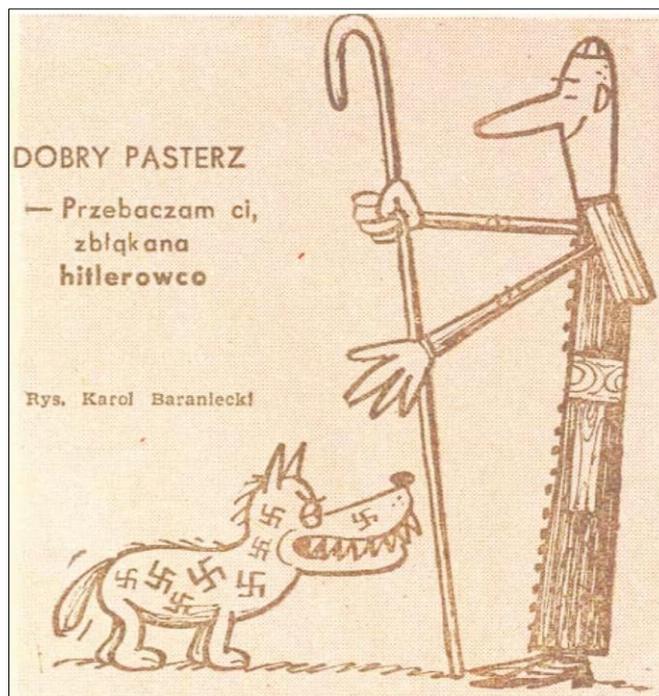
Zadanie 21. (0–1)

Źródło 1. Fragment strony tytułowej gazety z okresu PRL

<https://historia.interia.pl>

Źródło 2. Rysunek propagandowy z okresu PRL

Propaganda Polski Ludowej, Łódź 2007, s. 18.

Rozstrzygnij, czy zaprezentowane źródła 1. i 2. powstały w ramach tej samej kampanii propagandowej z okresu PRL. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu źródeł i własnej wiedzy.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0–1)

Źródło 1. Fotografia

<https://www.krakow.pl>

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

W [tej] dekadzie [...]łożono wielkie środki na wznoszenie fabryk gigantów, aby podkreślić rozmach i siłę socjalistycznej gospodarki. [...] PRL przekształcił się [...] w jeden wielki plac budowy, nad którym dość szybko tracono kontrolę. [...] Władze centralne popadły po raz kolejny w dziejach PRL w spiralę inwestycyjną. Odstępowano znacznie pod względem nakładów od pierwotnego planu. W dwóch ostatnich latach [...] pięciolatki miano wydatkować 527 mld zł, tymczasem wydano na inwestycje ponad 970 mld zł. [...] Brakujące pieniądze były uzupełniane potężnymi kredytami z państw kapitalistycznych.

D. Grala, *Aby Polska rosła w siłę*, [w:] *Polska i Polacy* [...], „Pomocnik Polityki”, 6/2021, s. 56.

**Rozstrzygnij, czy zakład przemysłowy przedstawiony na fotografii (źródło 1.)
wniesiono w dekadzie opisywanej w źródle 2. Odpowiedź uzasadnij.**

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	21.	22.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 23. (0–1)

Fragment mowy noblowskiej Czesława Miłosza

Antologie poezji polskiej podają nazwiska moich przyjaciół, Władysława Sebyły i Lecha Piwowara, oraz datę ich śmierci [...]. Jest absurdem, że nie wolno napisać, jak zginęli, chociaż każdy w Polsce zna prawdę: podzielili los wielu tysięcy oficerów polskich, rozbrojonych i internowanych przez ówczesnego współnika Hitlera, i są pochowani w masowym grobie.

Wielkie mowy historii, t. 4, red. W. Władyka i in., Warszawa 2006, s. 200.

Wyjaśnij, dlaczego w PRL nie można było pisać o okolicznościach śmierci przyjaciół Czesława Miłosza.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24.

Fragment stenogramu rozmowy z października 1981 roku

Polityk A:

[J]uż wysłaliśmy do ciebie oficjalne gratulacje, ale ja chciałbym także osobiście pogratulować ci wyboru na stanowisko I sekretarza KC PZPR. Słusznie zrobiłeś, wyrażając zgodę na taką decyzję [...]. W PZPR teraz nie ma działacza, który cieszyłby się autorytetem równym twojemu – świadczą o tym także wyniki głosowania na plenum. Rozumiemy, że stoją przed tobą całkiem niełatwe zadania. Ale jesteśmy przekonani, że sobie z nimi poradzisz, uczynisz wszystko, by pokonać tę ciężką chorobę, która dotknęła wasz kraj.

Polityk B:

Bardzo wam dziękuję [...] za gratulacje i przede wszystkim za zaufanie, którym mnie obdarzyliście. Chcę wam otwarcie powiedzieć, że zgodziłem się przyjąć to stanowisko po dużej wewnętrznej walce i tylko dlatego, iż wiedziałem, że wy mnie popieracie i że wy jesteście za taką decyzją. Jeżeli byłoby inaczej, nigdy bym się na to nie zgodził. Jest to bardzo ciężkie, bardzo trudne zadanie w tej złożonej sytuacji w kraju, w jakiej obecnie się znajduję jako premier i jako minister obrony. Ale zrozumiałem, że jest to właściwe i niezbędne, jeśli wy tak uważacie. [...] Uczynię, Leonidzie Iljiczu, wszystko, jako komunista i jako żołnierz, aby było lepiej, aby osiągnąć przełom w sytuacji w kraju i w naszej partii.

A. Dziurok i in., *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989*, Warszawa 2010, s. 427.

Zadanie 24.1. (0–1)

Podaj nazwisko polityka A i wyjaśnij, o jakiej *ciężkiej chorobie* wspomniał on w swojej wypowiedzi. W odpowiedzi odwołaj się do faktografii.

Nazwisko: .....

Wyjaśnienie: .....

.....
.....

Zadanie 24.2. (0–1)

Podaj nazwisko polityka B i wyjaśnij, w jaki sposób osiągnął on *przełom w sytuacji w kraju*. W odpowiedzi odwołaj się do faktografii.

Nazwisko: .....

Wyjaśnienie: .....

.....
.....

Zadanie 25. (0–12)

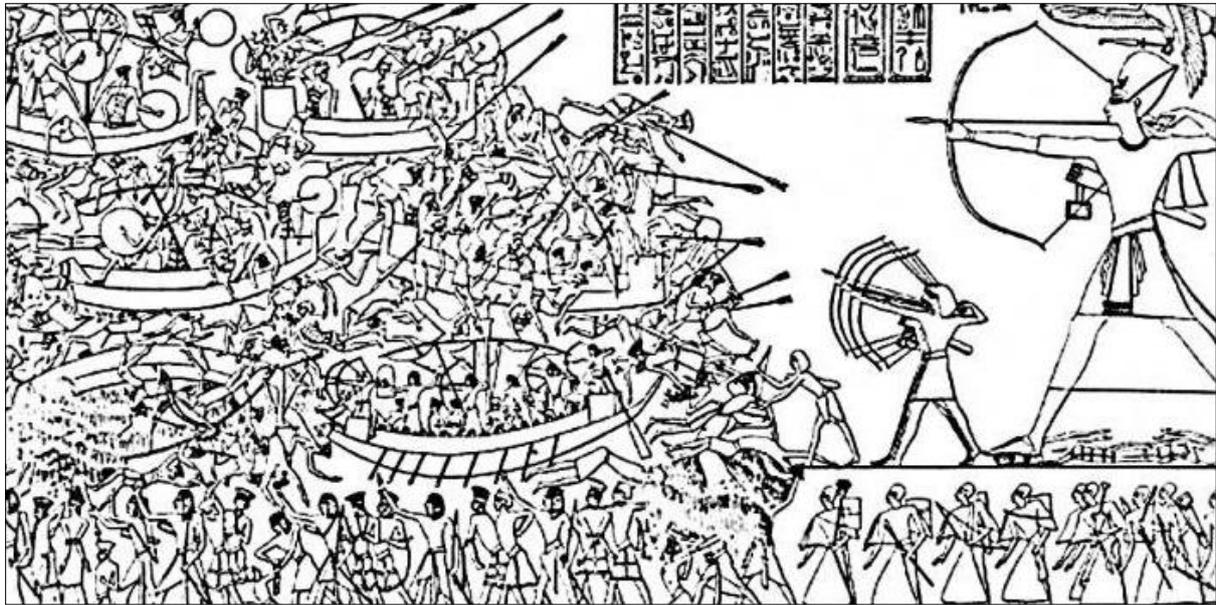
Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. Porównaj pozycję władcy w państwach starożytnego Bliskiego Wschodu oraz w starożytnym Rzymie okresu cesarstwa. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 26–27).
2. Scharakteryzuj wpływ przywilejów szlacheckich na rozwój społeczeństwa stanowego w Polsce w XIV–XV wieku.
3. Scharakteryzuj genezę, przebieg i następstwa wojny trzydziestoletniej.
4. Scharakteryzuj rolę kultury w utrzymaniu i kształtowaniu tożsamości narodowej Polaków w XIX wieku.
5. Przedstaw i oceń zmiany w rolnictwie od II RP do upadku PRL. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 27–28).

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	23.	24.1.	24.2.	25.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	12
	Uzyskana liczba pkt				

Materiały źródłowe do tematu 1.

Źródło A. Odrys reliefu ze świątyni w Medinet Habu, połowa XII w. p.n.e.

<https://www.empu.byui.edu>

Źródło B. Sztandar z Ur. Scena przedstawiająca króla z generałami

<https://www.starozynysumer.pl>

Źródło C. Fragment dzieła historyka rzymskiego

Waleriusz Dioklecjan [...] był wybitnym mężem, choć nie bez ujemnych cech charakteru; on pierwszy wprowadził wyszukane, złotem tkane szaty purpurowe i drogimi kamieniami wysadzone obuwie [...]. Pierwszy też od czasów Kaliguli i Domicjana polecił nazywać się publicznie panem i bogiem i przy powitaniu cześć sobie boską oddawać. [...] Te ujemne cechy były jednak przysłonięte jego zaletami i choć się panem kazał nazywać, był ojcem swoich poddanych [...].

S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 273–274.

Źródło D. Statua Augusta

<https://pl.wikipedia.org/wiki>

Materiały źródłowe do tematu 5.

Źródło A. Ustawa z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej

Art. 1.1) Ustrój rolny Rzeczypospolitej Polskiej oparty będzie na silnych, zdrowych i zdolnych do wydatnej produkcji gospodarstwach różnego typu i wielkości, stanowiących prywatną własność ich posiadaczy.

2) Przeprowadzenie nowego ustroju obejmie:

- a) tworzenie nowych samodzielnych gospodarstw rolnych,
- b) powiększanie istniejących karłowatych gospodarstw do rozmiarów samodzielnych jednostek gospodarczych,
- c) tworzenie gospodarstw drobnych dla produkcji ogrodniczo-warzywniczej,
- d) tworzenie kolonii i ogródków robotniczych, urzędniczych itp. w pobliżu miast i ośrodków przemysłowych,
- e) zabezpieczenie odpowiednich terenów dla szkół rolniczych i ognisk kultury rolniczej i ogrodniczej.

<https://isap.sejm.gov.pl>

Źródło B. Fragment broszury propagandowej z 1946 roku

<https://wyborcza.pl/alehistoria>

Źródło C. Struktura gospodarstw chłopskich według wielkości w 1921, 1931 i 1938 r.

Lata	Ogółem	do 2 ha	2–5 ha	5–10 ha	10–20 ha	20–50 ha
1921						
% gospodarstw	100,0	29,3	32,9	24,9	10,4	2,3
% powierzchni	100,0	5,4	21,6	33,3	26,4	13,3
1931						
% gospodarstw	100,0	30,3	33,6	24,2	9,7	2,2
% powierzchni	100,0	5,8	22,7	33,6	25,8	12,1
1938						
% gospodarstw	100,0	30,7	33,8	23,9	9,5	2,1
% powierzchni	100,0	5,9	23,1	33,7	25,6	11,7

A. Jezierski, C. Leszczyńska, *Historia gospodarcza Polski*, Warszawa 2002, s. 276.

Źródło D. Struktura agrarna rolnictwa indywidualnego w latach 1950–1996

Zmienne	Lata					
	1950	1960	1970	1980	1990	1996
Wskaźnik % w odniesieniu do ogółu gospodarstw						
Liczba gospodarstw ogółem w tys.	2762	2937	2935	2390	2138	2041
1–2 ha	15,0	17,8	19,6	18,7	17,7	22,6
2–5 ha	35,9	37,2	35,0	37,0	35,1	32,7
5–7 ha	17,3	16,2	15,8	15,3	14,9	12,8
7–10 ha	18,0	15,7	15,5	14,7	14,9	12,7
10–15 ha	8,9	9,7	10,8	10,0	11,3	10,6
15 ha i więcej	4,9	3,4	3,2	4,3	6,1	8,6
Średnia powierzchnia gospodarstw	5,3	4,7	4,7	5,6	6,3	7,0
Powierzchnia gruntów w gospodarstwach powyżej 10 ha	33,3	33,1	35,0	35,7	42,7	52,6

<https://dlibra.umcs.lublin.pl>

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2015